

THE URBAN BURDEN
OF DISEASE ESTIMATION
FOR POLICY MAKING

ЗЕЛЕНИ ГРАДОВЕ ЗА ПО-ДОБРО ЗДРАВЕ: Добри практики от целия ЕС

Понастоящем 75 % от населението на ЕС живее в градове,¹ като се очаква този брой да нарасне през следващите десетилетия. Повечето европейски градове са изградени така, че да бъдат компактни, с малка площ, висока гъстота на населението, често с акцент върху автомобилната инфраструктура.² Тъй като доказателствата за ползите за здравето от зелените площи нарастват, понастоящем градските власти увеличават броя и размера на тези площи. Зелените площи също играят важна роля за смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него в градските райони.

ЗЕЛЕНИ ПРОСТРАНСТВА В ГРАДОВЕТЕ: Актуално състояние

Изменението на климата оказва голямо въздействие върху градовете и техните жители. По-честите и по-тежки екстремни метеорологични явления, замърсяването на въздуха и ефектът на градския топлинен остров оказват влияние върху здравето на жителите и градската инфраструктура. Повишаването на морското равнище е проблем и за градовете в близост до морето.

Хората в градовете са особено зависими от достъпа до храна и вода, който може да бъде нарушен от изменението на климата. В същото време градските дейности, като транспорта, промишленото производство, потреблението на енергия и управлението на отпадъците, са основен източник на емисии на CO₂.³

Световната здравна организация (СЗО) препоръчва на жителите да имат достъп до зелени площи с площ най-малко 0,5 хектара на разстояние от 300 м до домовете си.⁴ Понастоящем над 60 % от населението в Европа няма достатъчен достъп до зелени площи. Ако препоръката на СЗО бъде изпълнена, в европейските градове биха могли да бъдат предотвратени до 43 000 смъртни случая.⁵

3-30-300 правило за зелените площи

Това правило, създадено от Института за природосъобразни решения (NBSI), гласи, че хората трябва да могат да виждат поне три дървета от всеки дом, да имат 30 % покритие с дървесна растителност във всеки квартал и да не живеят на повече от 300 м от най-близкия парк или друго зелено пространство.⁶ Последната част е и това, което СЗО препоръчва.

Проучванията показват, че прилагането на това правило в градовете е от полза за здравето на техните жители. Заобикалянето с дървета е полезно за психичното здраве, а посещението на природата е важно за по-доброто здраве и благополучие.⁷

ПОЛЗИ ЗА ЗДРАВЕТО ОТ ЗЕЛЕНИТЕ ПЛОЩИ В ГРАДОВЕТЕ

**ПОДОБРЕНО
ПСИХИЧНО
ЗДРАВЕ**

**ПО-ДЪЛГА
ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ
НА ЖИВОТА**

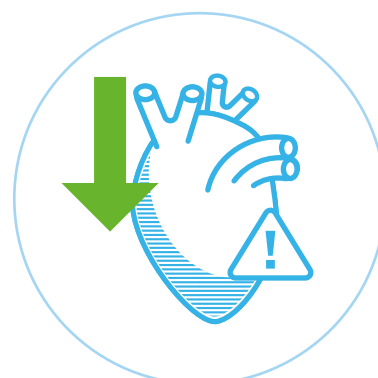
**НАМАЛЕНИ
РАЗХОДИ ЗА
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ**

**ПОДОБРЯВАНЕ НА
КОГНИТИВНИТЕ
ФУНКЦИИ ПРИ ДЕЦА
И ВЪЗРАСТНИ ХОРА**

**ПО-ЗДРАВО
НАСЕЛЕНИЕ ЧРЕЗ
ФИЗИЧЕСКА
АКТИВНОСТ**

**НАМАЛЯВАНЕ
НА БРОЯ НА
СЪРДЕЧНОСЪДОВИТЕ
ЗАБОЛЯВАНИЯ**

Тъй като вземащите решения в градовете се стремят да се адаптират към изменението на климата и да намалят градския отпечатък, зелените площи предлагат много добро решение, тъй като намаляват ефекта на градския топлинен остров и допринасят за подобряване на качеството на въздуха.

Според доклад за оценка на СЗО зелените площи спомагат за намаляване на замърсяването на въздуха, топлината и шума.⁸ По този начин зелените площи допринасят за по-ниска преждевременна смъртност, по-голяма продължителност на живота, по-малък

брой сърдечносъдови заболявания, по-добро когнитивно функциониране при децата и възрастните хора и по-здраво население като цяло, включително чрез повишена физическа активност.⁹

Според неотдавнашна оценка озеленяването на жилищните райони би могло да предотврати пет процента от всички смъртни случаи в Италия.¹⁰ Проучванията показват също така, че прекарването на поне 120 минути седмично в природна среда подобрява общото здраве и благосъстояние.¹¹

НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ГОРЕЩИТЕ ВЪЛНИ

Тъй като горещите вълни в Европа се увеличават, градските зелени площи играят жизненоважна роля за намаляване на отрицателните последици за здравето от високите температури. В проучванията се подчертава, че смъртността и заболяемостта, свързани с горещините, са по-ниски в градските райони с повече зелени площи в сравнение с градовете с по-малко зелени площи. Проучване, проведено в Австралия, установи, че зелената инфраструктура в района на Сидни може да намали смъртността от горещини с до 11,7 % на ден.¹²

ПОДОБРЯВАНЕ НА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ

Неотдавнашно проучване относно Барселона показва, че изграждането на зелени коридори в целия град би допринесло значително за подобряване на психичното здраве.¹³ Според изчисленията, чрез намаляване на стреса, насърчаване на социалното взаимодействие и физическата активност и улесняване на възстановителните процеси в организма, увеличаването на зелените площи би могло да намали 14 % от случаите на самовъзприемани психични заболявания, 13 % от посещенията при специалисти по психично здраве, 13 % от употребата на антидепресанти, 8 % от употребата на транквилизатори или анксиолитици. Спестените в резултат на това преки и непреки разходи за психично здраве се оценяват на 45 милиона евро годишно.

ПРОСТРАНСТВА, КОИТО ЗАЩИТАВАТ УЯЗВИМИТЕ

В допълнение към ползите за здравето на цялото население, зелените площи са особено ценни за децата, възрастните хора и хората, изправени пред социално-икономическо неравенство.

Зелените площи предлагат възможности за социално взаимодействие, като намаляват социалната изолация. Редовното прекарване на време в упражнения или физическа активност в зелени площи също може да спомогне за намаляване или предотвратяване на незаразните болести сред възрастното население.¹⁴ Прекарването на време в зелени площи може също така да забави влошаването на когнитивните способности при възрастните, да допринесе за възстановяване на вниманието и да спомогне за намаляване на стреса.¹⁵

Децата се нуждаят от зелени площи и за здравословно развитие. Зелените площи са полезни за когнитивното развитие на децата, включително за работната памет и когнитивните им способности (напр. период на вниманието, време за реакция, способност за решаване на проблеми). Пребиваването сред природата може да спомогне за намаляване на депресията, тревожността и психологическия стрес, като подобри психологическото благосъстояние. Зелените площи също така предоставят възможности на децата да бъдат по-активни физически, което също така предотвратява и намалява затлъстяването при децата.¹⁶

Градските жители, които се сблъскват със социално-икономически неравенства, също имат полза от зелените площи в градовете, тъй като те спомагат за намаляване на нивата на стрес и подобряване на психичното здраве. Парковете и другите зелени площи предоставят възможности за социална интеграция, както и достъп до здравословна храна и отдих.¹⁷

ИНТЕГРИРАН ПОДХОД КЪМ ГРАДОУСТРОЙСТВЕНОТО ПЛАНИРАНЕ, ЗАМЪРСЯВАНЕТО ОТ ТРАНСПОРТА И ЗДРАВЕТО

За да защитят по-добре общественото здраве в градска среда, лицата, отговорни за вземането на решения, трябва да вземат предвид съображенията за здравето, устойчивостта на околната среда и социалната справедливост при планирането на градовете. Това е резултатът от прегледа на повече от шестдесет мащабни проучвания (обхващащи най-малко 90 града), в които са разгледани градоустройственото планиране, транспортните системи, планирането на околната среда и здравето, и който е в основата на този обзор на политиката.¹⁸ Здравето на жителите на градовете се влияе в значителна степен от средата, в която живеят хората, но при проектирането на градове често се прилага изолиран подход. В научния преглед се подчертава също така, че градовете, проектирани с оглед на използването на автомобили, имат значително въздействие върху околната среда и здравето.

ПОЛИТИКИ ЗА УВЕЛИЧАВАНЕ НА ГРАДСКАТА ЗЕЛЕНИНА В ИЗБРАНИ ГРАДОВЕ

През последните години много градски власти иницирираха политики за увеличаване на размера и дела на зелените площи. Финансираният от ЕС изследователски проект „The Urban Burden of Disease Estimation for Policy Making - UBDPolicy“ (Оценка на тежестта на заболяванията в градовете за целите на разработването на политики) - има за цел да оцени тежестта на заболяванията, свързани с живота в градовете, в 1 000 европейски града.

В прегледа по-долу са представени избрани политики от 10-те града от проучването на UBDPolicy, както и от други градове от целия Европейски съюз. Но има и много други - примерите са многобройни:

РЕКРЕАЦИЯ

БУДАПЕЩА

джобни паркове

От 2010 г. в Будапеща се изграждат **джобни паркове**, чието име идва от малкия им размер. Тези пространства, които са ръководени предимно от гражданите и са подкрепени от местната власт, заемат площ от 1400 м² и осигуряват пространство за дребномащабно производство на храни, отбих и споделяне в общността.^{22, 23}

КОПЕНХАГЕН

„Градска природа в Копенхаген“

Стратегията „Градска природа в Копенхаген“ (2015-2025 г.) има за цел да създаде повече градска природа в града и да подобри качеството на съществуващите зелени площи. Целите включваха засаждане на 100 000 нови дървета и постигане на покритие с дървета на 20 % от площта.²⁴ Целта е 90 % от жителите да живеят на по-малко от 15 минути пеша от парк или зелена площ.

МАНЧЕСТЪР

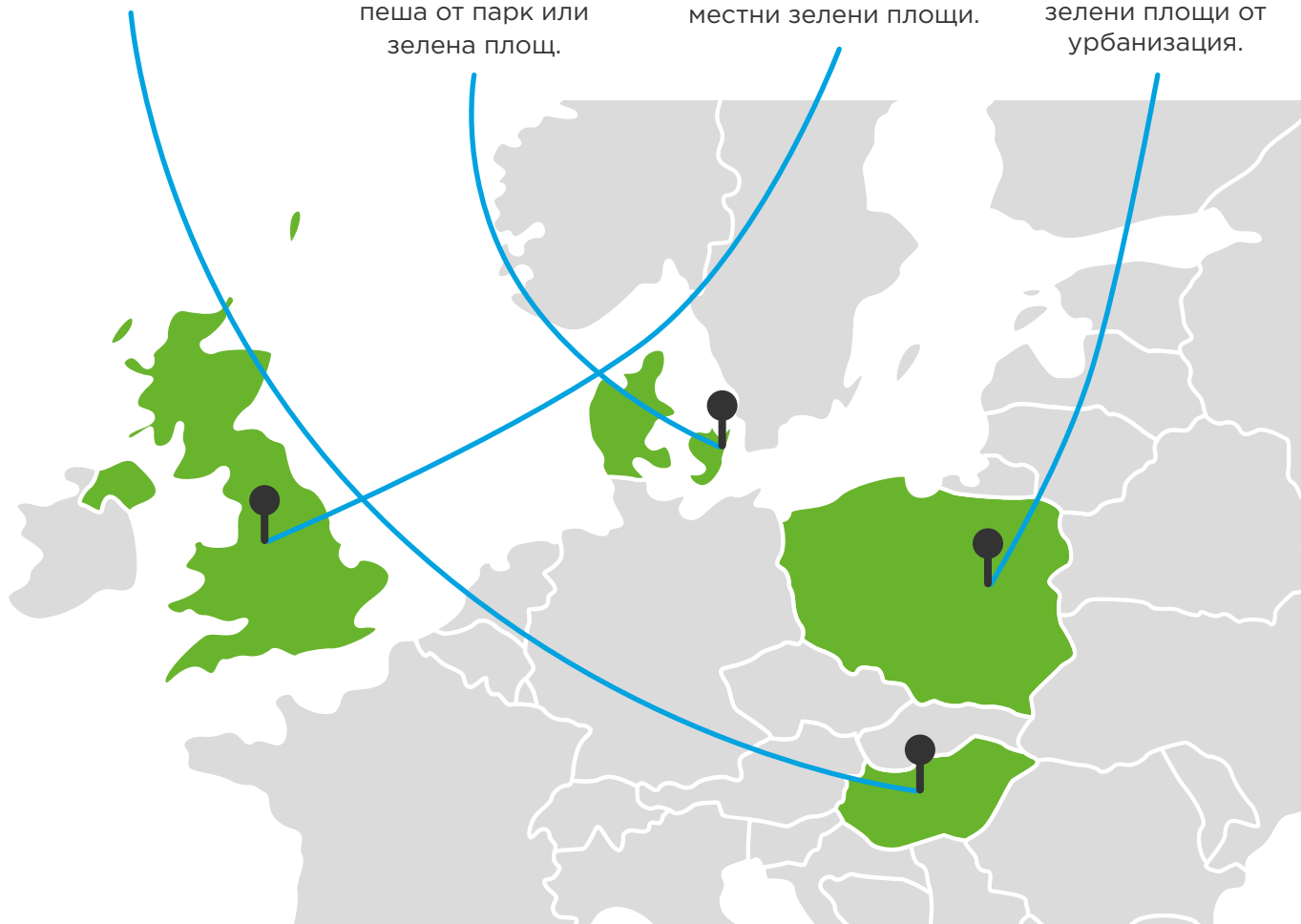
петгодишния план за околната среда

Една от целите на петгодишния план за околната среда на Голям Манчестър (2019 г.) е да се изгради чист, неутрален по отношение на климата, устойчив на климатичните промени градски регион с процъфтяваща природна среда.²⁵ От изпълнението на плана, който е подновен за още пет години, са засадени над 900 000 дървета и са създадени повече от 100 нови местни зелени площи.

ВАРШАВА

Warsaw's Green Vision

Зелената визия на Варшава (2023-2030 г.) включва няколко действия за увеличаване на дела на зелените площи.³² Те включват засаждане на дървета и дъждовни градини, увеличаване и опазване на биологичното разнообразие, увеличаване на обществения достъп до зелени площи и защита на ключови зелени площи от урбанизация.

ИНФРАСТРУКТУРИ

БАЗЕЛ

Стратегията за зелени покриви

Стратегията за зелени покриви (2005-2007 г.) в Базел имаше за цел да увеличи обхвата на зелените покриви чрез комбинация от финансови стимули и строителни разпоредби. Всички нови сгради и ремонти на плоски покриви трябваше да бъдат озеленени, за да се намали потреблението на енергия и да се подобри качеството на въздуха.¹⁹

МЮНХЕН

стратегия за биологично разнообразие от

Като част от своята **стратегия за биологично разнообразие** от 2018 г. Мюнхен иска да осигури достатъчно зелени площи, което е особено необходимо за справяне с редиизвикателствата, свързани с топлината в градовете, пред които е изправен. Опитани са различни проекти за подобряване на зелените площи:²⁷ die Wanderbaumallee („пешеходни алеи с дървета“), в които временно са добавени дървета, както и паркоместа, които се поддържат от жителите.

СОФИЯ

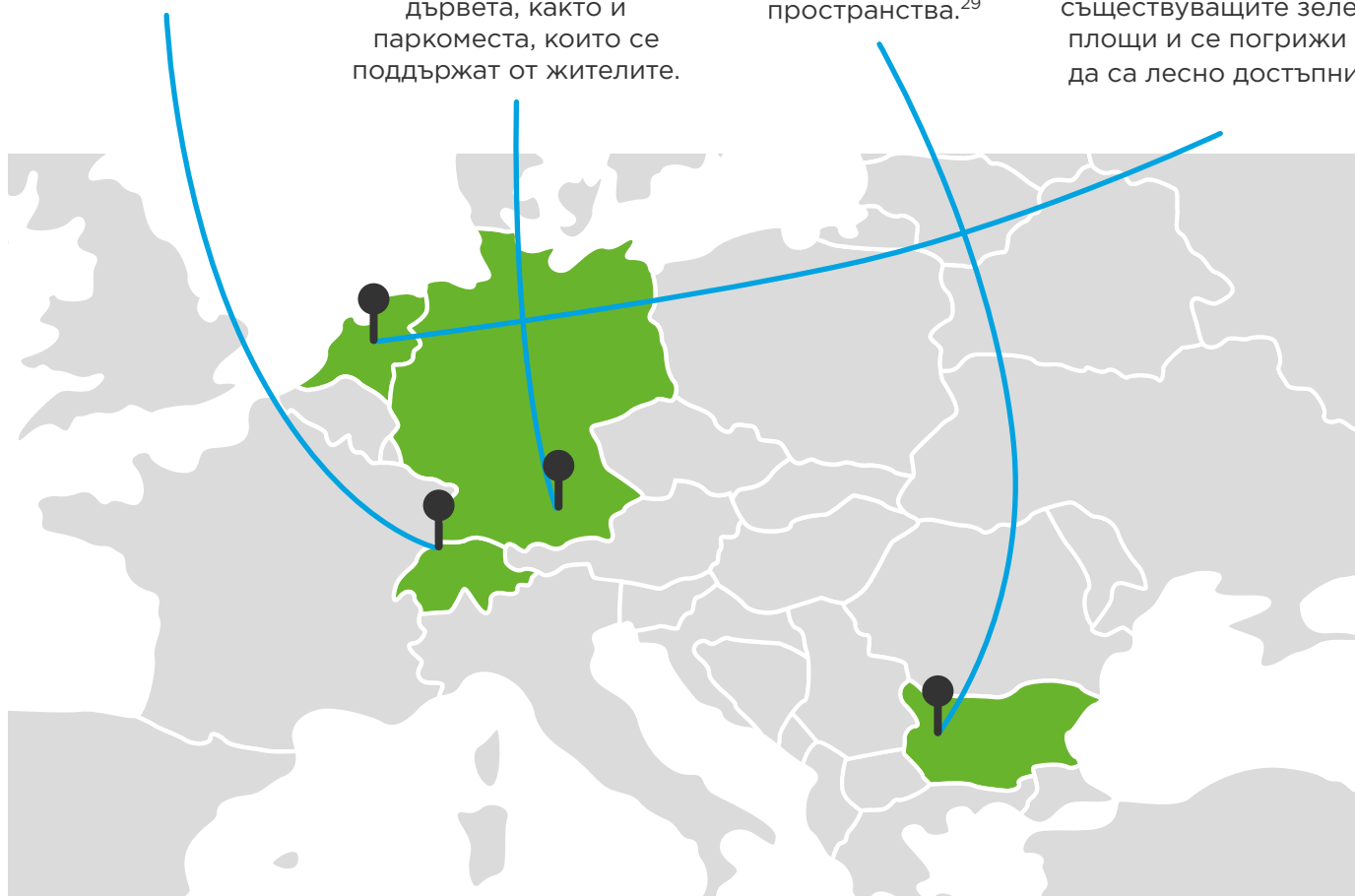
„План за действие за Зелен град“

Чрез своя **„План за действие за Зелен град“** (2020 г.) град София иска да подобри съществуващите зелени площи в града и да увеличи техния дял.²⁸ Дългосрочната цел е зелените площи да представляват повече от 50 % от територията на града. За тази цел около блоковете ще бъдат възстановени зелените площи, за да се развият междублоковите пространства.²⁹

УТРЕХТ

„План за зелена структура“

Чрез своя **„План за зелена структура“** (2017-2030 г.) Утрехт се стреми да използва по-добре зелената и синята инфраструктура и да възстанови екосистемите. Дърветата заемат централно място в този подход, тъй като те могат да подобрят качеството на въздуха, да намалят ефекта на УНІ и да уловят CO₂.³⁰ Градът реши да озелени улиците и да създаде нови паркове, като освен това защити вече съществуващите зелени площи и се погрижи те да са лесно достъпни.³¹

ВЪРЗАНОСТ

БАРСЕЛОНА

Eixos Verds Планът

Планът **Eixos Verds („Зелена ос“)** има за цел да увеличи озеленяването на улиците. Една от всеки три улици ще бъде превърната в зелен коридор. Много от тези Eixos Verds ще бъдат пешеходни, което също ще подобри нивото на активна мобилност.

Това би могло да увеличи пешеходната мрежа до 67 % (16 % в началото на проекта през 2021 г.).

БИЛБАО

Проектът „Зеленият пояс“

Проектът **„Зеленият пояс“** на Билбао има за цел да разшири и свърже зелените площи на града от периферията до центъра. През последните десет години вече са създадени 1 милион м² зелени площи, а в града са засадени 18 500 дървета. В края на проекта на човек ще има по 24 м² зелени площи в сравнение с първоначалните 6 м² през 1999 г.²⁰

БРЮКСЕЛ

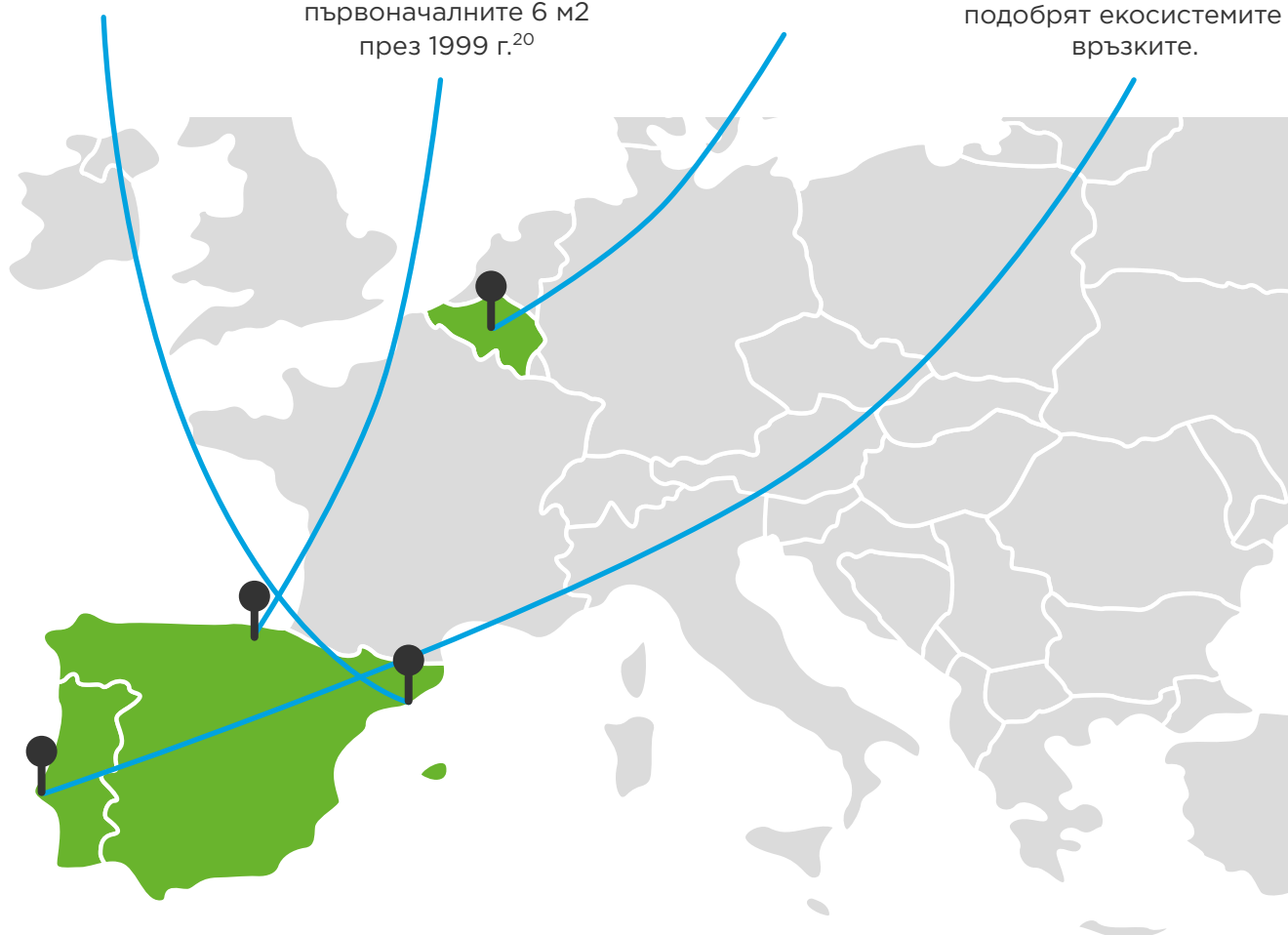
Plan Nature

„Le **Plan Nature**“ (Планът Натура) (2016 г.) има за цел да подобри достъпа до природата за всички жители, както и управлението на зелените площи.²¹ Всички хора трябва да имат достъп до зелени площи от поне 1 хектар в рамките на 400 м от домовете си и до зелени площи от по-малко от 1 хектар в рамките на 200 м.

ЛИСАБОН

Зелените коридори

Зелените коридори са приоритет на общината за свързване на зелените площи като част от стратегията за възстановяване на града.²⁶ Целите на зелените коридори са да се повиши привлекателността на града, като същевременно се регулира качеството на въздуха, да се предложат места за отдих и здравословен начин на живот, да се създадат и подобрят екосистемите и връзките.

ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ПОЛИТИКАТА:

ЛИЦА, ВЗЕМАЩИ РЕШЕНИЯ НА РАВНИЩЕ ГРАДОВЕ

- Възприемете интегративен подход към градоустройственото планиране, опазването на здравето и устойчивостта. Това включва насърчаване на междуведомственото сътрудничество при разработването и прилагането на тези политики
- Поставете ясна цел и определете график за прилагане на правилото 3-30-300
- Засилете мониторинга и оценката на данните с цел подобряване на проследяването на климатичните и екологичните стресови фактори в градовете, включително замърсяването, УНІ и градските зелени пространства, за да се укрепи разработването на политики, основани на доказателствата
- Приложете основан на сътрудничеството и приобщаващ подход при разработването и прилагането на политиките в областта на околната среда, климата и здравето чрез консултиране и включване на жителите на градовете в процеса на вземане на решения
- Засилете обмена и търсенето на експертни становища от изследователите за разработване на научно обосновани политики

ЛИЦА, ОТГОВОРНИ ЗА ВЗЕМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ НА РАВНИЩЕ ЕС

- Включете увеличаването на градските зелени площи в рамката на Мисията за неутрални по отношение на климата и интелигентни градове
- Включете градското измерение и решенията, основани на природата, в предстоящите оценки на риска от изменението на климата и в актуализациите на стратегията на ЕС за адаптиране към климата
- Подкрепете усилията за опазване и възстановяване на природата в градовете чрез приемане на цели като засаждането на поне 3 милиарда дървета до 2030 г. като част от стратегията на ЕС за биологичното разнообразие
- Включете финансиране за увеличаване, опазване и възстановяване на зелените площи в градовете в следващия бюджет на ЕС за периода 2028-2034 г. (например като част от усилията за устойчивост спрямо изменението на климата)

REFERENCES

- 1 Европейска комисия. юли 2024 г. „Urban-rural Europe, Introduction.“ (Градските и селските райони на Европа, въведение) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction
- 2 lungman, Tamara, Sasha Khomenko, Evelise Pereira Barboza, Marta Cirach, Karen Gonçalves, Paula Petrone, Thilo Erbertseder, Hannes Taubenböck, Tirthankar Chakraborty и Mark Nieuwenhuijsen. 2024 г. „The impact of urban configuration types on urban heat islands, air pollution, CO2 emissions, and mortality in Europe: a data science approach.“ (Въздействието на видовете градски конфигурации върху градските топлинни острови, замърсяването на въздуха, емисиите на CO2 и смъртността в Европа: подход, основан на науката за данните) *The Lancet Planetary Health* 8 (7): e489–505. [https://doi.org/10.1016/s2542-5196\(24\)00120-7](https://doi.org/10.1016/s2542-5196(24)00120-7).
- 3 UNEP - Програма на ООН за околната среда, „Cities and Climate Change“ (Градовете и изменението на климата), <https://www.unep.org/explore-topics/resource-efficiency/what-we-do/cities-and-climate-change>
- 4 Световна здравна организация. Регионална служба за Европа. 2016 г. „Urban Green Spaces and Health.“ (Градски зелени пространства и здраве) <https://iris.who.int/handle/10665/345751>
- 5 Barboza, Evelise Pereira, Marta Cirach, Sasha Khomenko, Tamara lungman, Natalie Mueller, Jose Barrera-Gómez, David Rojas-Rueda, Michelle Kondo и Mark Nieuwenhuijsen. 2021 г. „Green Space and Mortality in European Cities: A Health Impact Assessment Study.“ (Зелените площи и смъртността в европейските градове: Проучване за оценка на въздействието върху здравето) *The Lancet Planetary Health* 5 (10): e718–30. [https://doi.org/10.1016/s2542-5196\(21\)00229-1](https://doi.org/10.1016/s2542-5196(21)00229-1).
- 6 „The Threes Rule – a New Guideline for Evidence-based Greening of Cities.“ (Правилото на трите - нова насока за екологизиране на градовете, основана на доказателства) <https://www.330300rule.com/>.
- 7 Nieuwenhuijsen Mark J., Payam Dadvand, Sandra Márquez, Xavier Bartoll, Evelise Pereira Barboza, Marta Cirach, Carme Borrell, Wilma L. Zijlema. 2022 г. „The Evaluation of the 3-30-300 Green Space Rule and Mental Health.“ (Оценка на правилото за зелените площи 3-30-300 и психичното здраве) *Environmental Research* 215 (септември): 114387. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.114387>.
- 8 СЗО Европа, Център за околна среда и здраве (BON). 2016 г. „Urban Green Spaces and Health.“ (Градски зелени пространства и здраве) <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2016-3352-43111-60341>. И СЗО Европа, 2023 г., „Assessing the value of urban green and blue spaces for health and well-being“ (Оценка на стойността на градските зелени и сини пространства за здравето и благосъстоянието), <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2023-7508-47275-69347>
- 9 Nieuwenhuijsen, Mark J. 28 октомври 2021 г. „Why More Green Space Is Essential for Cities.“ (Защо повече зелени площи са от съществено значение за градовете) *ISGlobal* (блог). <https://www.isglobal.org/en/healthisglobal/-/custom-blog-portal/why-more-green-space-is-essential-for-cities/4735173/0>.
- 10 Giannico, Orazio Valerio, Rodolfo Sardone, Lucia Bisceglia, Francesco Addabbo, Francesco Pirotti, Sante Minerba и Antonia Mincuzzi. 2024 г. „The Mortality Impacts of Greening Italy.“ (Въздействието на екологизирането на Италия върху смъртността) *Nature Communications* 15 (1). <https://doi.org/10.1038/s41467-024-54388-7>.
- 11 White, Mathew P., Ian Alcock, James Grellier, Benedict W. Wheeler, Terry Hartig, Sara L. Warber, Angie Bone, Michael H. Depledge и Lora E. Fleming. 2019 г. „Spending at Least 120 Minutes a Week in Nature Is Associated With Good Health and Wellbeing.“ (Прекарването на поне 120 минути седмично сред природата е свързано с добро здраве и благополучие) *Scientific Reports* 9 (1). <https://doi.org/10.1038/s41598-019-44097-3>.
- 12 Sadeghi, Mahsan, Timothy Chaston, Ivan Hanigan, Richard De Dear, Mattheos Santamouris, Bin Jalaludin и Geoffrey G. Morgan. 2021 г. „The Health Benefits of Greening Strategies to Cool Urban Environments – a Heat Health Impact Method.“ (Ползи за здравето от стратегиите за озеленяване за охлаждане на градската среда - метод за въздействие на топлината върху здравето) *Building and Environment* 207 (ноември): 108546. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2021.108546>.
- 13 ISGlobal. 27 април 2023 г. „Implementing Green Corridors Throughout Barcelona Could Reduce Annual Antidepressant Use and Visits to Mental Health Specialists by 13%.“ (Въвеждането на зелени коридори в Барселона би могло да намали годишната употреба на антидепресанти и посещенията при специалисти по психично здраве с 13 %) <https://www.isglobal.org/en/-/el-impacto-de-los-ejes-verdes-en-la-mejora-de-la-salud-mental>.
- 14 Ali, Md. Julfikar, Mohidur Rahaman и Sk. Iqbal Hossain. 2022 г. „Urban Green Spaces for Elderly Human Health: A Planning Model for Healthy City Living.“ (Градските зелени площи за здравето на възрастните хора: Модел за планиране на здравословен живот в града) *Land Use Policy* 114 (януари): 105970. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105970>.
- 15 Jimenez, Marcia Pescador, Maude Wagner, Francine Laden, Jaime E. Hart, Francine Grodstein и Peter James. 2024 г. „Midlife Residential Greenness and Late-Life Cognitive Decline Among Nurses' Health Study Participants.“ (Зеленина в жилищата на средна възраст и влошаване на когнитивните способности в края на живота сред участниците в здравното проучване на медицинските сестри) *Environmental Health Perspectives* 132 (7). <https://doi.org/10.1289/ehp.13588>.
- 16 Sakhvidi, Mohammad Javad Zare, Amir Houshang Mehrparvar, Fariba Zare Sakhvidi и Payam Dadvand. 2023 г. „Greenspace and Health, Wellbeing, Physical Activity, and Development in Children and Adolescents: An Overview of the Systematic Reviews.“ (Зелените площи и здравето, благосъстоянието, физическата активност и развитието на децата и юношите: Преглед на систематичните прегледи) *Current Opinion in Environmental Science & Health* 32 (януари): 100445. <https://doi.org/10.1016/j.coesh.2023.100445>.
- 17 Европейска агенция за околна среда. 2022 г. *пак там*.
- 18 Dyer, Georgia M.C., Sasha Khomenko, Deepti Adlakha, Susan Anenberg, Martin Behnisch, Geoff Boeing, Manuel Esperon-Rodriguez и др. 2024 г. „Exploring the Nexus of Urban Form, Transport, Environment and Health in Large-scale Urban Studies: A State-of-the-art Scoping Review.“ (Изследване на взаимовръзката между формата на града, транспорта, околната среда и здравето в мащабни проучвания на градската среда: Преглед на състоянието на технологиите) *Environmental Research* 257 (юни): 119324. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2024.119324>.
- 19 „Green Roof Strategy - Basel.“ (Стратегия за зелени покриви - Базел) 2023 г. Междуправителен център. <https://interlace-hub.com/green-roof-strategy-basel>.
- 20 Bilbao Tourism. „Bilbao Green Belt.“ (Зеленият пояс на Билбао) <https://www.bilbaoturismo.net/BilbaoTurismo/en/bilbao-green-belt>.
- 21 Bruxelles Environnement. 2017 г. „Le plan Nature.“ <https://environnement.brussels/citoyen/nos-actions/plans-et-politiques-regionales/le-plan-nature#quels-sont-les-objectifs-pour-2020>.
- 22 Urban Nature Atlas. „Budapest Pocket Parks.“ („Джобни паркове в Будапеща“) <https://una.city/nbs/budapest/pocket-parks-budapest>
- 23 Csomós, György, János Zolt Farkas, Balázs Szabó, Zoltán Bertus и Zoltán Kovács. 2023 г. „Exploring the Use and Perceptions of Inner-city Small Urban Parks: A Case Study of Budapest, Hungary.“ (Проучване на използването и възприемането на малките градски паркове в централната част на града: Казус от Будапеща, Унгария) *Urban Forestry & Urban Greening* 86 (юни): 128003. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2023.128003>.
- 24 Град Копенхаген. „Urban nature.“ (Градска природа) <https://urbandevelopmentcpk.kk.dk/urban-planning/urban-nature>.
- 25 Голям Манчестър. „The Greater Manchester 5-year Environment Plan.“ (Петгодишен план за околната среда на Голям Манчестър) <https://gmgreencity.com/environment-plan/>.
- 26 Network Nature. „Lisbon: Masterplan Vale De Alcantara: A Green Corridor.“ (Лисабон: Генерален план на Vale De Alcantara: Зелен коридор) 2024 г. <https://networknature.eu/casestudy/17624>.
- 27 Vollmann, Leon. 2023 г. „Greening the Streetscape: Tactical Urbanism in Munich | the Nature of Cities.“ (Озеленяване на уличния пейзаж: Тактически урбанизъм в Мюнхен | Природата на градовете) <https://www.thenatureofcities.com/2023/03/06/greening-the-streetscape-tactical-urbanism-in-munich/>.
- 28 ЕБВР - Зелени градове. „План за действие за Зелен град - София, България.“ януари 2020 г. https://ebrdgreencities.com/assets/Uploads/PDF/Sofia-GCAP_BG.pdf
- 29 Европейски комитет на регионите. „Програма на Столична община за възстановяване и подобряване на междублоковите пространства“ <https://cor.europa.eu/bg/news/stories/programa-na-stolicna-obschina-za-vzstanovavane-i-podobryavane-na-mezhdublokovite-prostranstva>.
- 30 Network Nature. 2024 г. „Utrecht - NbS for Urban Resilience and Citizens' Wellbeing.“ (Утрехт - NbS за устойчивост на градовете и благосъстояние на гражданите) <https://networknature.eu/casestudy/19453>.
- 31 Община Утрехт. 2021 г. „Our Vision for Utrecht in 2040.“ (Нашата визия за Утрехт през 2040 г.) <https://healthyurbanliving.utrecht.nl/our-vision-for-utrecht-in-2040>.
- 32 Град Варшава. Февруари 2023 г. „Warsaw Green City and Climate Action Plan.“ (Зелен град Варшава и план за действие в областта на климата) <https://eko.um.warszawa.pl/documents/63448/85193582/Zielona+Wizja+Warszawy+-+wersja+ENG.pdf/c2fa75f0-b941-92d3-774d-a980e0aa0abd?t=1692353339298>

Данните, представени в тази инфографика, са събрани като част от проекта UBDPolicy: UBD Policy означава политика за тежестта на заболяванията в градовете (Urban Burden of Disease Policy). Този проект, финансиран от ЕС, има за цел да оцени здравните и социално-икономическите разходи и ползи от качеството на въздуха, шума, липсата на градски зелени площи, топлината и температурата, физическата активност и неравнопоставеността в близо 1 000 европейски града в ЕС и да проследи тригодишните тенденции и въздействията на градоустройственото планиране, планирането на транспорта и политиките в областта на околната среда.

**Funded by
the European Union**

Този проект е финансиран от Рамковата програма на Европейския съюз „Хоризонт Европа“ (HORIZON) по OC № 101094639 - THE URBAN BURDEN OF DISEASE ESTIMATION FOR POLICY MAKING (UBDPolicy).

Автори: Anne Stauffer, Marianne Chagnon – Алианс за Здраве и околна среда (HEAL)

Преглед: Silvia Gómez, Sasha Khomenko, Clara Castillo, Mark Nieuwenhuisen - ISGlobal

Дизайн: www.noble.studio

Публикувано: юли 2025